

werkgroep DGA
Kring van Pensioenspecialisten

Aanbevelingen
voor het pensioen van de
Directeur-Grootaandeelhouder

Inhoudsopgave

1	Inleiding en opdracht werkgroep	3
2	Samenvatting aanbevelingen werkgroep DGA	4
3	Aanpak	5
4	Huidige situatie	6
4.1	Huidige situatie pensioen DGA	6
4.2	Waarom is het PEB een probleem?	7
5	Oplossingsrichting Ministerie van Financiën	9
5.1	Randvoorwaarden Financiën	9
5.2	Kanttekening bij oplossingsrichting	10
5.2.1	Bezwaren afkoopregeling	10
5.2.2	Verlaging van VPB niet altijd effect	10
5.2.3	Rekenrente	11
5.2.4	Wat heeft prioriteit: bezuiniging of adequaat pensioen DGA?	11
6	Uitgangspunten en aanbevelingen KPS	12
6.1	Algemene uitgangspunten en aanbevelingen	12
6.2	Aanbevelingen voor toekomstige pensioenopbouw	13
6.2.1	Toekomstige opbouw in eigen beheer in de vorm van een premieovereenkomst.	13
6.2.2	Flexibele aanwending pensioensaldo in de uitkeringsfase	14
6.2.3	Mogelijkheid van opbouw vermogen voor oude dag en zorg in Box 4	15
7	Conclusie	16
8	Bijlagen	17
8.1	Bijlage I. Belastingdruk bij afkoop	17
8.2	Bijlage II. Heffing vennootschapsbelasting	19
8.3	Bijlage III. Verantwoording van deze notitie	20

1 Inleiding en opdracht werkgroep

De Kring van Pensioenspecialisten (KPS) acht ontwikkelingen die leiden tot een houdbaar pensioenstelsel voor alle burgers van groot belang. Al vaker stond de Kring van Pensioenspecialisten stil bij het veranderende pensioenlandschap en heeft daaraan inmiddels diverse notities gewijd.

In deze notitie heeft een werkgroep binnen KPS aanbevelingen uitgewerkt voor een toekomstbestendige pensioenregeling voor de directeur-grotoaandehouder (DGA).

Er zijn immers steeds meer ontwikkelingen die het pensioen van de DGA onder druk zetten, zoals de lage marktrente en de verschillende waarderingmethodieken.

Staatssecretaris Wiebes heeft op Prinsjesdag het wetsvoorstel “Uitfasering Pensioen in eigen beheer” gepubliceerd om de pensioenproblematiek van de DGA op te lossen. Dit wetsvoorstel biedt onder andere een oplossing voor de pensioenklem waarmee DGA's te maken hebben. De pensioenklem wordt ook wel 'dividendklem' genoemd. Veel DGA's die via de bestaande regeling voor ondernemers pensioen opbouwen hebben als gevolg hiervan geld vastzitten in het eigen bedrijf, het zogenoemde 'beklemd vermogen'. Vanwege deze beklemming is er geen of onvoldoende vrij vermogen beschikbaar en mag er geen dividenduitkering worden gedaan. Het bestaan van twee termen voor dezelfde beklemming drukt exact het échte probleem uit. Wat is de belangrijkste financieringsbron van de oudedag van de DGA: pensioen of dividend?

De werkgroep DGA acht dit een goed moment om input te leveren aan het publieke debat en de ministeries van Financiën en SZW, politieke partijen en VNO-NCW te voeden in de verdere gedachtenvorming over het pensioen van de DGA.

De KPS werkgroep DGA bestaat uit een gezelschap van pensioendeskundigen die op persoonlijke titel deelnemer zijn van KPS. Zij zijn onder meer werkzaam als actuaaris, advocaat, beleggingsdeskundige, fiscalisten, pensioenjuristen en financieel planners.

In deze notitie treft u de aanbevelingen van de werkgroep aan.

2 Samenvatting aanbevelingen werkgroep DGA

Aanbeveling 1:

Maak een duidelijke keuze ten aanzien van de kwalificatie van de DGA: ondernemer of werknemer in loondienst.

Aanbeveling 2:

Gelijk speelveld voor alle werkenden voor wat betreft omvang van de pensioenregeling, uitvoering en fiscale regels.

Aanbeveling 3:

Toereikend en adequaat pensioen voor DGA in tweede of derde pijler.

Aanbeveling 4:

Flexibiliteit in pensioenregeling

Aanbeveling 5

PPI en APF open stellen voor DGA

Aanbeveling 6

Toekomstige opbouw in eigen beheer via premie- in plaats van uitkeringsovereenkomst

Aanbeveling 7

Flexibele aanwending pensioensaldo in de uitkeringsfase

Aanbeveling 8

Voeg box 4 toe met vrijstelling van belastingheffing voor vermogen voor oudedagsvoorziening of zorg. Dit vermogen is beschermd in geval van faillissement (niet opeisbaar).

3 Aanpak

Om tot een visie te komen is het van belang dat deze voldoet aan de behoeften en wensen die bij de DGA leven. Dit draagt in belangrijke mate bij aan acceptatie van de uiteindelijke (pensioen)oplossing.

De afgelopen periode zijn veel publicaties verschenen die betrekking hebben op pensioenregelingen in het algemeen en die van de DGA in het bijzonder. De stroom aan publicaties over de DGA is op gang gebracht door de staatssecretarissen van Financiën F. Weekers (2012) en zijn opvolger E. Wiebes. Deze publicaties zijn in de werkgroep uitgebreid besproken. Daarnaast zijn de aanbevelingen vanuit de sector zoals VNO-NCW in de werkgroep nader bestudeerd.

Voor het ontwikkelen van een visie over het pensioen van de DGA is het noodzakelijk los te komen en afstand te nemen van bestaande regels en platgetreden paden rond de inrichting van het pensioen van de DGA. Dit heeft geleid tot een aantal aanbevelingen die u verderop in deze notitie aantreft.

4 Huidige situatie

4.1 Huidige situatie pensioen DGA

Voor een DGA zal de verkoopwaarde van zijn B.V. in beginsel een belangrijke bron zijn om de oudedagsvoorziening te financieren. Een onzekere bron weliswaar, omdat de opbrengst pas gerealiseerd wordt voorafgaand aan pensionering. Een moment waarop de verdien capaciteit van de ondernemer nagenoeg is verdwenen. Valt de opbrengst tegen dan is er nauwelijks een vermogen.

De DGA is een werknemer in loondienst van een vennootschap waarin hij direct of indirect een aandelenbelang heeft van tenminste 10%. De DGA heeft in principe de mogelijkheid om de met de vennootschap gesloten pensioenovereenkomst uit te laten voeren door een levensverzekeraar of pensioenfonds. Bedrijfstakpensioenfonds laten echter beperkt DGA's toe als deelnemers. Een voorbeeld waar dit wel kan is Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het schilders-, afwerkings- en glaszetbedrijf. De PremiePensioeninstelling is geen toegestane uitvoerder van het pensioen voor de DGA.

Het pensioen van de DGA valt niet onder de beschermende werking van de Pensioenwet. De DGA mag het pensioen ook laten uitvoeren door de eigen vennootschap. Dit is het pensioen in eigen beheer (PEB).

Met de huidige fiscale faciliteit PEB voert de vennootschap een voorziening op, waarmee een deel van het vrije vermogen van de B.V. wordt beklemd voor pensioen. De jaarlijkse toevoeging aan de voorziening – de fiscale pensioenverplichting- wordt ten laste van het fiscaal resultaat gebracht. Dit levert jaarlijks een besparing op van vennootschapsbelasting. Deze voorziening neemt jaarlijks toe, enerzijds door de jaarlijkse aangroei van het pensioen, anderzijds door de actuariële oprenting (toename van de voorziening als gevolg van veroudering en rentebijrschrijving). Deze vorm van pensioenreservering raakt de verdien capaciteit van de onderneming niet, maar verkleint wel de dividendruimte van de B.V..

Het huidige systeem van PEB gaat uit van een uitkeringsovereenkomst (een toegezegd pensioen) en staat op gespannen voet met de realiteit van de onzekere winstcapaciteit van de uitvoerder, ofwel de B.V. De waardeontwikkeling van het pensioen is op deze wijze losgekoppeld van de winstcapaciteit, terwijl de B.V. feitelijk niet meer dan de gerealiseerde winst kan bestemmen voor het pensioen.

DGA's voeren om verschillende redenen een pensioenvoorziening in eigen beheer. Erkend moet worden dat voor het grootste deel van de DGA's het fiscale voordeel van belastinguitstel leidend is geweest. Weliswaar bedoeld voor het creëren van een adequate oudedagsvoorziening, is er in veel gevallen onvoldoende bewustzijn bij de DGA, diens partner en adviseur dat een voorziening in eigen beheer geen 'spel zonder neten' is. Tegenover deze voorziening zal voldoende dekking moeten staan om de pensioentoezegging ook feitelijk te kunnen nakomen.

4.2 Waarom is het PEB een probleem?

Het lage bewustzijn ten aanzien van de gevolgen van het in eigen beheer voeren van pensioen -bij zowel de DGA als diens partner- wordt vooral veroorzaakt door het grote belang dat van oudsher is toegekend aan het fiscale voordeel van PEB: de fiscaliteit prevaleert boven de civiele pensioendoelstelling.

Een situatie die verder in de hand wordt gewerkt door het hanteren van verschillende waarderingssystemen voor enerzijds de aangifte vennootschapsbelasting (fiscale verplichting) en anderzijds voor de jaarrekening (commerciële verplichting). Doordat de fiscale rekengrondslagen steeds meer afwijken van de reële grondslagen is de fiscale voorziening anno 2016 geen reële weergave van de waarde van de pensioenvoorziening. Er is sprake van een onderwaardering. Voor besluitvormingsdoeleinden, zoals bijvoorbeeld ten aanzien van het uitkeren van dividend of het aangaan van financieringen, werd de op fiscale grondslagen gebaseerde waardering centraal gesteld. Onderwaardering van de fiscale voorziening wordt vooral veroorzaakt door het feit dat de fiscale regels geen ruimte bieden om de voorziening te waarderen tegen een marktrente die lager is dan 4%. En daar is in de afgelopen jaren sprake van. Een tweede belangrijke oorzaak van de lage fiscale voorziening is het feit dat daarbij geen rekening mag worden gehouden met indexatie terwijl deze in de praktijk meestal wel is toegezegd.

Onderwaardering van de fiscale voorziening ten opzichte de commerciële voorziening is overigens op zichzelf niet erg, zolang er maar sprake is van een reguliere afwikkeling van de pensioenvoorziening. Er is daarbij sprake van voldoende vermogen en het pensioen wordt door de vennootschap vanaf de pensioengerechtigde leeftijd levenslang uitgekeerd aan de DGA.

Iedere vennootschap is op grond van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving in beginsel verplicht een jaarrekening op te stellen op *bedrijfseconomische* grondslagen, met inbegrip van de pensioenvoorziening.

De Richtlijnen schrijven vanaf 2014 een methode van waardering voor die recht doet aan het karakter van de pensioenvoorziening, namelijk een voorziening die wordt uitgevoerd binnen de ondernemingsrisicosfeer met een lange termijn doelstelling.

Met de invoering van het nieuwe B.V.-recht (Flex-B.V.) in 2012 is het mogelijk geworden om het oprichtingskapitaal van tenminste €18.000,- als dividend uit te keren. Een dividenduitkering is sinds 2012 alleen mogelijk als de bestuurder heeft getoetst of een dividenduitkering de continuïteit van de onderneming niet aantast.

Door het ontbreken van duidelijke 'guidance' vanuit de jaarrekeningrichtlijnen ten aanzien van de dividendtoets en de waardering van het pensioen past de belastingdienst een derde rekenmethodiek toe bij de beoordeling van de dividendruimte, naast de fiscale en commerciële waardering: de benaderde marktwaarde methode (BMW). De BMW hanteert een rekenrente van u-rendement plus 0,5%.

De BMW zou een benadering moeten zijn van de prijs die een levensverzekeraar vraagt voor de verzekering van een gelijkwaardige pensioenregeling. In de praktijk leidt dit slechts tot een overwaardering van het pensioen. De BMW-methode negeert namelijk het langlopende karakter van de pensioenvoorziening en het feit dat de voorziening zich in de ondernemingsrisicosfeer bevindt. Een zeer groot deel van het eigen vermogen, zo niet het volledige, wordt beklemd ter dekking van de toekomstige pensioenuitkeringen aan de DGA, en is dus niet beschikbaar voor dividend. De dividendklem is een feit.

De BMW-methode wordt door de belastingdienst ingezet om de pensioendoelstelling van de vennootschap te bewaken met het sanctieartikel artikel 19b uit de Wet op de loonbelasting. Onttrekkingen van het vermogen die de realisatie van de pensioendoelstelling frustreren worden gesanctioneerd. Dit werkt disciplinerend jegens de DGA. Sinds 2012 wordt er nauwelijks dividend uitgekeerd vanuit vennootschappen met een pensioenvoorziening wegens sancties.

Enkele kengetallen van het pensioen in eigen beheer:

Aantal DGA's (2015)	195.700
Gemiddeld inkomen	€ 66.600*

In de brief van staatssecretaris Weekers van 2-6-2014 zijn cijfers uit 2009 vermeld:

- Alle DGA's samen hadden een pensioenvoorziening in eigen beheer van circa € 31 miljard (fiscaal). De commerciële waarde bedroeg ca. € 73 miljard.
- Het aantal B.V.'s met een pensioenvoorziening in eigen beheer was ca. 141.500.
- Bij circa 40.000 (28%) was sprake van fiscale onderdekking.
- Bij circa 44.000 (31%) was sprake van commerciële onderdekking.
- Resteert 57.500 B.V.'s (41%) met voldoende vermogen.

Opmerking: Dit betrof dus de situatie in 2009. Mede gezien de gedaalde marktrente zou het ons niet verbazen als per heden bij 50% sprake is van fiscale onderdekking en ten hoogste 25% van de B.V.'s voldoende vermogen heeft.

* Link naar website: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2015/44/zelfstandige-verdient-gemiddeld-38-duizend-euro>

5 Oplossingsrichting Ministerie van Financiën

5.1 Randvoorwaarden Financiën

In zijn eerdere kamerbrieven van [2 juni 2014](#) en 1 juli 2015 heeft de staatssecretaris van Financiën een aantal randvoorwaarden geschetst waaraan de oplossing voor de toekomstige pensioenregeling van de DGA moet voldoen:

- het moet een vereenvoudigd systeem worden;
- de middelen blijven beschikbaar in de B.V.;
- het moet budgetneutraal vormgegeven worden;
- het moet mogelijk blijven om voorzieningen voor nabestaanden te treffen.

De staatssecretaris en de Tweede Kamer hechten belang aan afstemming met het veld. Een belangrijke rol hierin is weggelegd voor VNO-NCW.

VNO-NCW en MKB-Nederland wijzen voorstellen af om het opbouwen van het PEB af te schaffen. De ondernemingsorganisaties vinden het van groot belang dat het geld voor de oudedagsvoorziening van de DGA binnen de onderneming kan blijven voor het doen van investeringen.¹

Oplossingen worden door VNO-NCW getoetst aan de volgende criteria:

- de dividendklem moet verdwijnen;
- middelen moeten beschikbaar blijven in de B.V.;
- de mogelijkheid voor opbouw van een adequaat pensioen moet blijven;
- geen lastenverzwaring voor de onderneming.

In de recente kamerbrief van [1 juli 2016](#) en in het daaropvolgende [wetsvoorstel Uitfasering van pensioen in eigen beheer](#) geeft de staatssecretaris aan dat opbouw van PEB niet meer mogelijk is vanaf 2017. Nieuwe pensioenaanspraken kunnen uitsluitend worden opgebouwd als de DGA zijn pensioen onderbrengt bij een pensioenverzekeraar.

Het wetsvoorstel biedt drie opties voor het opgebouwde pensioen:

1. Het tot 2017 opgebouwde PEB premievrij laten staan binnen de B.V.
De pensioenvoorziening en de bestaande discrepanties als gevolg van de verschillende waarderingmethodieken blijven in stand.
2. Afstempelen van de pensioenen van het PEB tot het niveau van de fiscale voorziening gevolgd door omzetting in een Oudedagsverplichting (ODV). Dotatie is niet meer mogelijk de voorziening wordt opgerent (met u-rendement).
3. Afstempelen van de pensioenen van het PEB tot het niveau van de fiscale voorziening gevolgd door afkoop in 2017 tegen het progressieve tarief in de loonbelasting waarbij 34,5% van de fiscale voorziening naar de stand per 31 december 2015, buiten beschouwing blijft. Het genoemde voordeel wordt 25% bij afkoop in 2018 en 19,5% bij afkoop in 2019.

¹ <https://www.vno-ncw.nl/nieuws/pensioen-eigen-beheer-niet-afschaffen-voor-dgas>

5.2 Kanttekening bij oplossingsrichting

Afhankelijk van keuzes die de DGA's uiteindelijk maken worden wensen van betrokken stakeholders ingevuld. Bij de voorgestelde oplossingen van staatssecretaris Wiebes plaatst de werkgroep de nodige kanttekeningen:

5.2.1 *Bezwaren afkoopregeling*

Voor DGA's met een laag inkomen en een lage fiscale voorziening kan de afkoopregeling nadelig zijn. De DGA krijgt te maken met een relatief hoge heffing aan inkomstenbelasting terwijl de heffingskortingen inkomensafhankelijk zijn. Hierdoor kan de korting teniet worden gedaan. Wat de gevolgen zijn voor de inkomsten uit eigen woning, is onduidelijk.

Indien de DGA besluit over te gaan tot afkoop, dient er voldoende vrij vermogen in de B.V. aanwezig te zijn om de loonbelasting te betalen. De afdracht van loonbelasting leidt tot een verminderd vermogen om dividend te kunnen uitbetalen.

Daarnaast zal de afkoopwaarde, na belastingaftrek, onderdeel worden van het box 3 vermogen van de DGA. Over dit extra vermogen is de DGA dan jaarlijks vermogensrendementsheffing verschuldigd.

In het onderstaande rekenvoorbeeld wordt duidelijk gemaakt dat op de voorgestelde rekenmethodiek toch nog een aanzienlijke belastingclaim rust.

Loonheffing bij een aanwezige fiscale voorziening van € 300.000,- op 31-12-2015

Zonder pensioenopbouw in 2016 is deze voorziening op 31-12-2016 ongeveer € 313.500,-.

De korting van 34,5% is alleen van toepassing op de fiscale voorziening van ultimo 2015.

Uitgaande van een tarief van 52% loonheffing is de verschuldigde loonheffing:

$300.000 * (1-34,5%) * 52%$	=	€ 102.180,-
$13.500 * 52%$	=	€ 7.020,-
Totaal		€ 109.200,-

De belastingdruk komt dan uit op 34,8%. De belastingdruk neemt in de jaren 2018 en 2019 toe naar 41% en 43%.

Belangrijk punt van aandacht: De B.V. moet € 109.200 aan belasting betalen. Daarnaast verkrijgt de DGA bijna € 210.000,- in eigendom. Hierover is de DGA vermogensrendementsheffing verschuldigd. (In 20 jaar € 43.000,-).

Zie voor nadere toelichting rekenvoorbeeld bijlage I

5.2.2 *Verlaging van VPB niet altijd effect*

Om enigszins tegemoet te komen aan de wens van een budgettair neutrale uitwerking wordt het gemis aan toekomstig fiscaal voordeel gecompenseerd met een stapsgewijze verlenging van de eerste tariefschijf in de vennootschapsbelasting tot € 350.000,- in 2021. Dit is slechts een voordeel voor B.V.'s die voldoende winst maken.

Indien een B.V. voldoende winst maakt, is het voordeel in 2021 maximaal € 7.500,- (5% van 150k).

Is de winst lager dan € 200.000,-, dan heeft de onderneming geen voordeel bij de voorgestelde verlenging van de eerste belastingschijf.

Een verlaging van de belasting van € 7.500,- staat ongeveer gelijk aan een aftrekpost van € 30.000,-.

5.2.3 Rekenrente

In paragraaf 4.2 is geschreven over de huidige situatie met de verschillen in rekenrente en de bijbehorende problemen. Dit probleem komt eveneens naar voren in optie 2 in de voorgestelde oprenting van het spaarsaldo in de huidige plannen van staatssecretaris Wiebes. Dat het u-rendement op $-/- 0,18\%$ (september 2016) staat is slechts een momentopname en heeft geen relatie met de onderneming die als uitvoerder van het pensioen in eigen beheer optreedt. Net als een oprenting met 4% , is deze optie evenmin reëel.

De wijze van omgaan met de renteproblematiek is cruciaal voor de oplossingen voor het PEB. Het rendement dat moet worden toegevoegd, dient gekoppeld te zijn aan het bedrijfsrendement. Bij het voorstel voor de ODV wordt uitgegaan van u-rendement. Als het u-rendement hoger is dan het bedrijfsrendement leidt dit tot problemen. Een negatieve oprenting (u-rendement september 2016 is $-/- 0,18\%$) leidt in deze systematiek automatisch tot een vrijval van de voorziening. Daarmee verdwijnt het doel van de ODV, het in stand houden van een pensioenvoorziening in de B.V., uit beeld.

5.2.4 Wat heeft prioriteit: bezuiniging of adequaat pensioen DGA?

Het lijkt erop dat de vereenvoudiging van het PEB een duidelijke bezuinigingsactie is die het kabinet een incidentele opbrengt van € 2 miljard in 2017 kan opleveren. De werkgroep mist een voorstel voor een adequate pensioenopbouw.

In de Perspectiefnota Toekomst Pensioenstelsel van SZW pleit staatssecretaris mevrouw Klijnsma voor een toereikend pensioen voor alle werkenden. Er wordt een apart hoofdstuk besteed aan de positie van de zelfstandigen in het toekomstige stelsel. De werkgroep vindt het opmerkelijk dat in de Perspectiefnota de zorg voor het pensioen van de DGA volledig ontbreekt. Evenmin wordt stilgestaan bij een goede voorziening voor de nabestaanden van de DGA.

6 Uitgangspunten en aanbevelingen KPS

6.1 Algemene uitgangspunten en aanbevelingen

In het voorgaande hoofdstuk zijn de uitgangspunten van het Ministerie van Financiën genoemd. Hierna vermelden we de uitgangspunten die de KPS-werkgroep DGA van belang vindt.

Gelijk speelveld voor alle werkenden

Op dit moment zijn er drie groepen werkenden: werknemers, IB-ondernemers (waaronder ZZP'ers) en DGA's. Voor elke groep en uitvoeringsvorm gelden verschillende fiscale en civiele regels voor pensioenopbouw (denk aan verschillende franchises) en premieaftrek. De werkgroep pleit ervoor om zowel het pensioen van de DGA als de ZZP'er, onder de beschermende werking van de Pensioenwet te brengen (d.w.z. bescherming bij faillissement). Daarnaast pleit de werkgroep ervoor om een gelijk speelveld te creëren voor wat betreft uitvoering, omvang van de toezegging en fiscale regels.

Toereikend en adequaat pensioen

De zekerheid dat pensioen levenslang kan worden uitgekeerd is in de huidige systematiek voor een groot aantal DGA's erg klein. Toereikend en adequaat betekent niet automatisch de behoefte aan een levenslange uitkering maar hangt ook samen met andere bronnen voor de oudedag.

Flexibiliteit in pensioenregeling

Juist bij een DGA is flexibiliteit van belang. Bedrijfsbelangen gaan wat betreft de DGA wel eens voor op pensioenopbouw. De investering is immers gericht op een korte termijn met de focus op een duurzame bedrijfsvoering. Op een later moment zou de B.V. een inhaalslag moeten kunnen maken wat betreft pensioenopbouw en fiscaal voordeel via premieaftrek. Dit betekent flexibiliteit in fiscale aftrekbaarheid.

6.2 Aanbevelingen voor toekomstige pensioenopbouw

De werkgroep betreurt het dat in het wetsvoorstel afscheid wordt genomen van de mogelijkheid om in de toekomst in de eigen BV pensioen op te bouwen. Zij onderstreept de complexiteit die in de loop der jaren is ontstaan en dat daarvoor een oplossing moet worden gezocht. Gelet op de kanttekeningen die de werkgroep heeft geplaatst in paragraaf 5.2. bij de opties van afkopen en de Oudedagsvoorziening stelt de werkgroep een methode voor om pensioen op te bouwen in eigen beheer vanaf 2017.

Voor de toekomstige opbouw in eigen beheer pleit de werkgroep voor een opbouw in de vorm van premieovereenkomst.

Het huidig beschikbare pensioenvermogen (indien gewenst na afstempeling tot de fiscale voorziening) wordt onderdeel van de nieuwe premieovereenkomst. Gevolg hiervan is dat ook wat betreft de verstreken jaren geen pensioen meer is toegezegd, maar een pensioensaldo.

6.2.1 Toekomstige opbouw in eigen beheer in de vorm van een premieovereenkomst.

De pensioenpremie voor de DGA wordt vastgesteld conform de fiscale faciliteit van een DC-regeling voor werknemers op basis van de volgende uitgangspunten:

Variant I

Premie:	pensioengrondslag x premiepercentage
Pensioengrondslag:	pensioensalaris (gemaximeerd) – franchise
Minimale franchise:	€ 12.953 (2016)
Premiestaffel:	toepassing conform Staffelbesluit BLKB2014/2132M dd. 17 december 2014

De premie wordt gemaximeerd op de winst van de onderneming voor aftrek van de berekende pensioenpremie.

Een andere variant die de werkgroep in overweging wil geven is een variant waarbij de reservering wordt gekoppeld aan een vast, leeftijdsonafhankelijk, percentage van de pensioengrondslag.

Variant II

Een deel van de winst kan worden toegevoegd aan de pensioenvoorziening. Dit percentage is ten minste gelijk aan 20% van de pensioengrondslag. Deze 20% is afgeleid van de huidige gemiddelde doorsneepremie van pensioenfondsen.

De pensioenverplichting is in beide varianten per definitie gelijk aan het pensioensaldo, zijnde de ingelegde pensioenpremies, verhoogd met het behaalde bedrijfsrendement of rendement op het vermogen indien dit is afgescheiden van de bedrijfsvoering. Aan de pensioenverplichting zijn dus geen pensioenaanspraken meer gekoppeld.

Risicodekkingen bij overlijden en arbeidsongeschiktheid

Voor beide varianten geldt dat de toegezegde risicodekkingen (partner- en wezenpensioen bij overlijden, arbeidsongeschiktheidspensioen) verplicht extern worden ondergebracht. Deze risicodekkingen zijn tijdens de opbouwfase, zonder uitzondering, niet op de balans opgenomen verplichtingen. In de huidige praktijk zijn deze risico's wél onderdeel van de pensioenovereenkomst, maar worden in eigen beheer gehouden, zonder dat daar voldoende dekking voor is gezocht via vermogen en/of herverzekering.

De Wet op de Medische Keuringen biedt uitvoerders de mogelijkheid om gezondheidswaarborgen te vragen alvorens DGA's te accepteren. Dit om anti-selectie te voorkomen in het huidige systeem. Ons pleidooi is om te onderzoeken hoe de toegang tot (collectieve) verzekeringsoplossingen voor niet gedekt partner- en wezenpensioenen bij de in eigen beheer gehouden pensioenen kan worden verbeterd.

6.2.2 Flexibele aanwending pensioensaldo in de uitkeringsfase

De werkgroep stelt voor om meer flexibiliteit in te bouwen in de uitkeringsfase en pleit ervoor dat het (in eigen beheer) opgebouwde pensioensaldo op grond van de premieovereenkomst:

- aangewend kan worden voor een extern verzekerd pensioen bij een pensioenuitvoerder;
- door de B.V. als pensioen kan worden uitgekeerd;
- kan worden doorgelegd tijdens de uitkeringsfase e.e.a. met toepassing van de mogelijkheden op grond van de Wet verbeterde premieregeling.

als een combinatie van bovenstaande opties worden uitgekeerd.

Extern verzekeren

De DGA kan in overleg met de B.V. de pensioenregeling onderbrengen bij een externe uitvoerder indien het vermogen definitief zijn rol als financieringsbron van de onderneming heeft verloren. Bij deze optie zijn dezelfde aanwendingsmogelijkheden van toepassing als de pensioeninkoop voor werknemers (inclusief de faciliteit van doorbeleggen vanaf de pensioendatum).

Uitkeren door B.V.

In de uitkeringsfase moet de mogelijkheid blijven bestaan om via waardeoverdracht het pensioenkapitaal naar de eigen BV over te hevelen. Sinds jaar en dag heeft de DGA de mogelijkheid om het bij de verzekeraar opgebouwde pensioenkapitaal over te hevelen naar de eigen B.V. Echter van waardeoverdracht in de zin van de Pensioenwet is geen sprake omdat de DGA niet onder de werking van deze wet valt. Zie daartoe V&A 08-012 d.d. 160915. Uiteraard moet in dit kader de mogelijkheid blijven bestaan dat de B.V. de pensioenuitkeringen van een professionele verzekeraar overneemt als ware er sprake van een collectieve waardeoverdracht krachtens artikel 83 Pensioenwet. De werkgroep stelt de volgende keuze voor:

- een beoogd levenslang pensioen die periodiek wordt bijgesteld.
- een vaste pensioenuitkering tot minimaal 20 jaar na ingang van het pensioen.

Doorbeleggen

De voorziening wordt bepaald door oprenting conform het beleggingsrendement en door aftrek van de uitkeringen. Bij deze methode hoort een flexibele uitkering die periodiek moet worden bijgesteld door rekening te houden met de levensverwachting conform de meest recente prognosetafel van het AG en toekomstig verwacht rendement.

6.2.3 Mogelijkheid van opbouw vermogen voor oude dag en zorg in Box 4

Wanneer het pensioen in eigen beheer wordt afgeschaft pleit de werkgroep DGA voor het inrichten van een zogenoemde Box 4. Deze box biedt de mogelijkheid van vrijstelling van vermogensrendementsheffing op vermogen voor mensen die geen of onvoldoende pensioenopbouw hebben. (Zie ook het document "[Visies op ons toekomstig pensioenstelsel](#)").

Door Box 4 zou de fiscale faciliteit worden uitgebreid met:

- Vermogen met bestemming zorg en oudedag als aanvulling op AOW, pensioen en lijfrente;
- Box 4 is volledig vrijgesteld vermogen en telt evenmin mee voor vermogenstoetsen;
- Box 4 is product onafhankelijk;
- Box 4 wordt beschermd bij faillissement.

Deze box 4 moet niet alleen voor de DGA, maar ook voor de ZZP'er en werknemer die geen of onvoldoende pensioen opbouwt beschikbaar zijn. Ook de werknemer die een netto-pensioen opbouwt zou in deze box de vrijstelling kunnen genieten.

7 Conclusie

De werkgroep DGA doet voorstellen om een integraal, robuust pensioenkader voor directeur-grotaandeelhouder te introduceren, dat recht doet aan de positie van de DGA. Daarbij is het van belang om te constateren dat de discussie die nu al enkele jaren wordt gevoerd feitelijk draait om de status van de DGA. Is de DGA ondernemer? Of moet hij of zij worden gekwalificeerd als werknemer in loondienst? Een duidelijke keuze opent mogelijkheden voor een volledig, gelijkwaardig kader van pensioenopbouw. In de tweede pijler of in de derde pijler. Daarbij de randvoorwaarden respecterend die door de staatssecretaris van Financiën zijn geformuleerd, en door stakeholders, waaronder VNO-NCW, zijn onderschreven.

In het wetsvoorstel ontbreekt een duidelijke keuze. In onze ogen is het voorstel onevenwichtig omdat het slechts een beperkt deel van de DGA's met pensioen in eigen beheer bevoordeelt. Het lijkt vooral erop gericht incidenteel belastingvoordeel te genereren in 2017. Het wetsvoorstel biedt geen oplossing voor de pensioen- of dividendklem van MKB-ondernemingen in onderdekking. Een voorbeeld van een onevenwichtigheid is de in het voorstel opgenomen verlenging van de eerste schijf in de vennootschapsbelasting (VPB). Dit wordt gezien als tegemoetkoming in het vervallen van de fiscale faciliteit van het pensioen in eigen beheer (PEB). Echter de ondernemingen die worden geraakt door de afschaffing van het PEB hebben hier nauwelijks voordeel van.

Wij pleiten voor een duidelijke keuze of de DGA als ondernemer of als werknemer wordt gezien. En, afhankelijk van die keuze, er een gelijk speelveld komt. Dat betekent óf ondernemersfaciliteiten met inhaalmogelijkheid in de inkomstenbelasting in de derde pijler, óf het pensioenregime in de tweede pijler. We pleiten er tevens voor om in de pensioenopbouwfase de PremiePensioeninstelling (PPI) en het Algemeen Pensioenfonds (APF) ook open te stellen voor DGA's die hun pensioen extern via een zuivere premieovereenkomst willen onderbrengen.

Het bestaande wetsvoorstel wordt in onze ogen sterk verbeterd door invoering van een zogenoemde Box 4 in de inkomstenbelasting. Box 4 is bedoeld voor vermogen met als bestemming de oude dag en zorg, waarover geen vermogensrendementsheffing verschuldigd is. Ondernemers, die ervoor kiezen gebruik te maken van de afkoopmogelijkheid in 2017, 2018 of 2019, kunnen de afkoopwaarde in box 4 plaatsen, om zo te reserveren voor hun oude dag. Invoering van box 4 levert wél de door Financiën geschatte 2 miljard belastingopbrengsten op, maar 'straft' de ondernemer niet met de jaarlijks terugkerende vermogensrendementsheffing over het naar privé overgedragen oudedagsbudget.

8 Bijlagen

8.1 Bijlage I. Belastingdruk bij afkoop

(Ter ondersteuning cijfervoorbeeld in hoofdstuk 5.2.1)

De DGA kan in 2017, 2018 en in 2019 afkopen. In elk jaar geldt een andere korting voor de loonbelasting. Op basis van het voorbeeld genoemd in hoofdstuk 4.3 is de belastingdruk in de volgende jaren als volgt.

Voorziening 31-12-2015	€ 300.000,-
Tarief loonbelasting	52%
Oprenting voorziening	4,5% (4% rente en 0,5% sterfte)
Geen opbouw pensioen in 2016	

Jaar	Voorziening	Korting LB	Loonbelasting	Belastingdruk
2017	€ 313.500	34,5%	€ 109.200	34,8%
2018	€ 327.608	25,0%	€ 131.356	40,1%
2019	€ 342.350	19,5%	€ 147.602	43,1%

De loonbelasting is echter een voorheffing van de inkomstenbelasting. Voor de DGA als persoon kan dit een andere wending aan de uitkomsten geven. Er is tot nu toe niets benoemd over de heffing inkomstenbelasting. Afhankelijk van het inkomen van de DGA die overgaat tot afkoop (en mogelijk opheffing van een inactieve B.V.) kan de heffing op andere wijze uitvallen. Gebaseerd op de uitgangspunten van het jaar 2016 zou een korting van de inkomstenbelasting het volgende heffingen tot gevolg hebben.

Heffingen indien de DGA jonger is dan de AOW-leeftijd.

Schijf	Belastbaar inkomen	Percentage	soc. verz.	tarief zonder korting	tarief na korting	korting
1	t/m € 19.922	8,40%	28,15%	36,55%	33,65%	2,90%
2	Vanaf € 19.923 t/m € 33.715	12,25%	28,15%	40,40%	36,17%	4,23%
3	Vanaf € 34.028 t/m € 66.421	40,40%	0,00%	40,40%	26,46%	13,94%
4	Vanaf € 66.422	52,00%	0,00%	52,00%	34,06%	17,94%

Indien de DGA zijn pensioenverplichting niet afkoopt maar achterlaat en vervolgens het pensioen gewoon tot uitkering laat komen dan zijn de volgende heffingen verschuldigd na AOW leeftijd:

Schijf	Belastbaar inkomen	Percentage	tarief na korting voor AOW-leeftijd
1	t/m € 19.922	18,65%	33,65%
2	Vanaf € 19.923 t/m € 34.027	22,50%	36,17%
3	Vanaf € 34.028 t/m € 66.421	40,40%	26,46%
4	Vanaf € 66.422	52%	34,06%

Conclusie is dat afkoop voor B.V.'s met een kleine voorziening en een DGA die een laag inkomen heeft niet interessant is, zeker als de DGA na pensionering een lager inkomen heeft.

De heffingskortingen worden eveneens beïnvloed door een hoger inkomen in box 1. Door een hoger inkomen worden de algemene heffingskorting en de arbeidskorting afgebouwd. (onderstaande tabel is gebaseerd op de cijfer van 2016).

	Bedrag	Percentage	Bijzonderheden
Algemene heffingskorting	€ 2.242	--	Voor belastbaar loon tot € 19.922
Afbouw algemene heffingskorting	--	4,82%	Voor belastbaar loon van € 19.922 of meer, maar niet meer dan € 66.417
maximaal	€ 2.242	--	Voor belastbaar loon van meer dan € 66.417
Arbeidskorting	--	1,79%	Voor zover het loon uit tegenwoordige dienstbetrekking € 9.147 of lager is
maximaal	€ 3.103	27,70%	Voor zover het loon uit tegenwoordige dienstbetrekking hoger is dan € 9.147
Afbouw arbeidskorting	--	4% van loon boven € 34.015	De afbouw is € 3.103 als het loon meer is dan € 111.590.

De algemene heffingskorting wordt met maximaal € 2.241,- verlaagd. De arbeidskorting wordt met maximaal € 3.103,- afgebouwd.

Indien het afkoopbedrag € 10.000,- bedraagt dan wordt de algemene heffingskorting met 4,82% verlaagd. Dat betekent dus dat de DGA € 482,- meer aan Inkomstenbelasting dient te betalen.

Tegelijkertijd de arbeidskorting met 4%, waardoor er voor € 400 meer aan inkomstenbelasting moet worden voldaan. Door de afkoop gaat de DGA er dus feitelijk € 882,- op achteruit vanwege de extra verschuldigde inkomstenbelasting.

Zoals eerder aangegeven heeft dit ook effect op de eigen woning aftrek in box 1 waarbij onduidelijk is tegen welk tarief de aftrek van hypotheekrente wordt genoten.

8.2 Bijlage II. Heffing vennootschapsbelasting

(Ter ondersteuning cijfervoorbeeld in hoofdstuk 5.2.2)

De heffing voor de vennootschapsbelasting is afhankelijk van de winst van de onderneming. In de huidige regeling is dat als volgt:

	Winst:	€ 100.000	€ 200.000	€ 300.000	€ 400.000	€ 500.000
jaar	Grens €					
2017-2021	200.000	20.000	40.000	65.000	90.000	115.000

In het voorstel van de staatssecretaris wordt dit als volgt:

	Winst:	€ 100.000	€ 200.000	€ 300.000	€ 400.000	€ 500.000
jaar	Grens €					
2017	200.000	20.000	40.000	65.000	90.000	115.000
2018	250.000	20.000	40.000	62.500	87.500	112.500
2019	250.000	20.000	40.000	62.500	87.500	112.500
2020	300.000	20.000	40.000	60.000	85.000	110.000
2021	350.000	20.000	40.000	60.000	82.500	107.500

Het voordeel voor de heffing van de vennootschapsbelasting is:

	Winst:	€ 100.000	€ 200.000	€ 300.000	€ 400.000	€ 500.000
jaar	Grens €					
2017	200.000	-	-	-	-	-
2018	250.000	-	-	2.500	2.500	2.500
2019	250.000	-	-	2.500	2.500	2.500
2020	300.000	-	-	5.000	5.000	5.000
2021	350.000	-	-	5.000	7.500	7.500

De fiscale aftrekpost die met het voordeel overeenkomt is:

	Winst:	€ 100.000	€ 200.000	€ 300.000	€ 400.000	€ 500.000
jaar	Grens €					
2017	200.000	-	-	-	-	-
2018	250.000	-	-	10.000	10.000	10.000
2019	250.000	-	-	10.000	10.000	10.000
2020	300.000	-	-	20.000	20.000	20.000
2021	350.000	-	-	20.000	30.000	30.000

8.3 Bijlage III. Verantwoording van deze notitie

Deze notitie vormt het resultaat van de discussies die in de werkgroep zijn gevoerd en is gebaseerd op de brede praktijkervaring van de leden van de werkgroep. De aanbevelingen worden gedragen door de leden van de werkgroep, hetgeen niet automatisch betekent dat het de mening van alle individuele leden betreft.

KPS streeft naar discussie ten aanzien van pensioentema's. Het bestuur van KPS heeft kennis genomen van deze notitie, kan zich vinden in de aanpak van de werkgroep en onderkent het belang van de door de werkgroep gedane aanbevelingen.

Deelnemers KPS werkgroep DGA	
Astrid (voorzitter)	Binnekamp
Jack	Borremans
Ruud	Junge
Bert	Kiffen
Frans	van Liempt
Anne	Mulder
Ton	Roebroek
Wim	Schreuder
Johan	van Soest
Ake	van der Vinne
Bianca	Wateler